

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ר ו נ ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
סנת החמס עסרה

יוצא לאור ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נטי מזרחי באמריקה

~~הסתדרות נטי מזרחי באמריקה~~
~~הסתדרות נטי מזרחי באמריקה~~

בראשית (תש"ז)

א. טאלה כללית לפרקנו:

ה. ויאמר קין אל הבל אחיו
ויהי בהיותם בסדה
ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו.

בראשית רבה כ"ב: "ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בסדה" - על מה היו מדיינים? אמרו: "בואו ונחלוק את העולם". אחד נטל את הקרקעות ואחד נטל את המסלסלין. דין אמר: "ארעת דאת קאים עליה - דידי" (זה אמר: הארץ אשר אתה עומד עליה שלי היא). ודין אמר: "מה דאת לביט - דידי" (וזה אמר: מה טאתה לובט שלי הוא). דין אמר: "חלוץ" - דין אמר: "פרח" מתוך כך "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". ר' יהושע דסכנין בטם ר' לוי אמר: סניהם נטלו את הקרקעות, וסניהם נטלו את המסלסלין. ועל מה היו מדיינים? אלא זה אומר: "בתחומי בית המקדס יבנה". וזה אומר: "בתחומי בית המקדס יבנה", טנאמר. ויהי בהיותם בסדה וקין "טדה" אלא בית המקדס דכתיב (מיכה ג') "ציון סדה תחרט". ומתוך כך "ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". יהודה בר' אמי אמר: על חוה הראסונה היו מדיינים.

1. המדרס דן בגורמיהם של טצעות, ריבות, מלחמות, הריגות בין בני אדם.

הסבר את כוונת כל אחת של שלוס הדעות הנאמרות בזה?

2xx. מה ראה המדרס להביא את הדעות בסדר זה?

ב. טאלות ודיוקים ברט"י:

(א) הבא דוגמאות לכלל לסוני זה -
פעליו בנויים דברי רט"י -
מסקומות אחרים בספר בראשית
א(ב) הסבר, מהי חסיבותם של דברי רט"ע
אלה מבחינה רעיונית

1 (א) ד"ה וחמדם ידע: כבר קודם
הענין של מעלה, קודם טחטא
ונסרד מגן עדן, וכן ההריון
והלידה, טאם כתב "וידע אדם"
נשמע טלאחר טנסרד היו לדים
בנים.

א מה קסה לרט"י בפסוק זה, למה לא
למצוא תירוץ לדבר זה סהיה הבל
רועה צאן?

2x) ב ד"ה רועה צאן: לפי טנתקללה
האדמה, פירט לו מעבודתה.

א ומקטין מפרטי רט"י: מניין לו
טמ' של "מפרי" מורה על הגרוע,
וטמא בא דוקא לרמוז טהוא טמיטב?
יטב קוטיטם

3 (3) ד"ה מפרי האדמה:
מן הגרוע.

xx) בעל ספר הזכרון על רט"י: מה
טכתוב וכן (טמות) "ואל יטעו
בדברי טקר" - אומר אני טטעות
סופר הוא טנתפטט בכל ספרי הרב
ז"ל, והנכון הוא: וכן (יטעיה
י"ז) "ולא יטעה אל המזבחות".
הסבר מה ראה לתקן הגירטא כך,
במה מוכח טגורט ספרינו
טטובטת"

4xx) ד " ויטעו ויפנו. וכן "ואל מנחתה
לא טעה - לא פנה. וכן
(טמות ה') "ואל יטעו בדברי
טקר" פרוטו: אל יפנו.
וכן (איוב י"ד) "טעה מעליו".
פנה מעליו.

xx) א(א) למה לא פרטו כמטעו טלפתח
ביתך רובץ התטאת ותכלל בו
תמיד בצאתך ובבואך?

5xx) ז " לפתח חטאת רובץ: לפתח קבדך
חטאתך טמור.

xx) א(ב) הסבר, למה פירט רט"י "חטאת" -
הוא היצר הרע ולא פירט ב"ה ואלו
חטאות ולא פירטו ב"ה לפתח
חטאת רובץ, טטס מדיטעה מלא
"חטאת"?

" ואלו חטאות: טל חטאת -
הוא יצר הרע, חמיד הוא
טוקק ומחאוה להכטילך.

טים לב סבדיה לפתח אמר רס"י "חסאתך"
ובד"ה ואלוין תסוקתו אמר: חסאת בלא
כנוי.

(ג) מה ראה רס"י להסתמס בטני פעלים
"סוקק ומתאוה" ולא הסתפק באחד?

(6) ה ד"ה ויאמר קין: נכנס עמו בדברי
ריב ומצה להתעולל עליו
להרגו. ויט בזה מדרסי
אגדה - אך זה יטובו של
מקרא.

(א) מה קסה לו?
(ב) ב"מדרסי אגדה" התכוון לסלט הדעות
הנאמרות בבראשית רבה (ע' סאלה א)
למה לא הביא רס"י אחת מהן ובמה
טונה פרוטו עקרונית מהן?

(7) ס ד"ה דמי אחיך!
דמו ודם זרעותיו.

(א) מה קסה לו?
(ב) הסבר את הרעיון המסומל בדבריו
אלה.

א (ג) היכן מצינו רעיון זה ברס"י על
התורה במקום אחר?

ג. ז הלא אם תטיב טאת ואם לא תטיב לפתח חסאת רובץ ואלוין תסוקתו ואתה תמטל
בו.

רס"י ד"ה הלא אם תטיב טאת: כתרגומו פרוטו.
(תרגום אונקלוס: הלא אם תטיב עובדך) מעטיך. יסתבק לך (יסולח לך)
" לפתח חסאת רובץ: לפתח קברך מסאתך סמור.
" ואלוין תסוקתו: טל חסאת - הוא יצר הרע - תמיד שוקק ומתאוה
להכטלך.
" ואתה תמטל בו: אם תרצה - תתגבר עליו.

מלבי"ם ד"ה הלא: גלה לו טאין חפץ לחי' במנחה, רק "הנה סמוי מזבח טוב"
(טמואל א' י"ג) ועיקר הוא שחטיב מעטיך, לא הסבת המטאת
והמנחה, מה שתטיב המטאת לא ירצת בעיניו, כי בין אם תטיב
המטאת ובין אם לא תטיב, אין בזה טוב מעלה, אחר שלפתח רובץ
החסאת לקטרג עליך... ובגר בזה טלטה דברים:
(א) טיצר הרע רובץ לפתח וצריך האדם לעיין על ראשית כל
מעטיו, טלא ימליך עבד על אדוניו, כי הוא אורב על הפתח,
טכל עת טיפתח הפתח יכנס אליך ויטיל בך ארס התאוה והתטא.

(ב) עוד הודיע לו כי בצד האחד היצר מסתוקק אליך להחטיאך
ולהורידך מטה.

(ג) טבצד הסני אתה יט בידך העוז והמטוה למשרל בר, על ידי
כח החפסיות אשר באדם, טרק בצד זה נקרא האדם חפסי, אם
ימטל על בהמתו, לא אם בהמתו טוטלת עליו.

1. העתק את פסוקנו פעמים וסמנו בסמני פסוק בהתאם לכל אחד
מן המפרטים הנ"ל.
2. הסבר מה פרוטה של מלת "טאת" לפי כל אחד מסני הפרוטיים
והבא ראיות ממקומות אחרים בתורה לכל אחת מטתי ההוראות.
- אא 3. הסבר כיצד מתקטר פסוקנו לפסוקים ה"ו" לפי כל אחד מסני
הפרוטיים.
4. מה תיקן רס"י בדבריו לד"ה ואתה תמטול בו, מה היה המקרא
חסר בלי פרוטו?

עצה טוכה למורים, מוריכים, לחוגי לומדים בנער, בקבוצים:

- 1) קראו מתוך ספרו טל גוהן ססינבק: East of Eden
את הדיון בפרוט פ' ז' טל פרקנו.
קדמת עדן ע' 335-342 (בתרגום העברי), (עמ' 265-275 במקור
בהוצאת "בגס")
- 2) דיון בפרקנו בכללו בספר נספד ההוא עמ' 297-305 בתרגום העברי.
אלא טסם יטנה טגיאה גסה בהבנת הכתובים, איזו היא ???

את עלון ההדרכה ללמוד הגליון יט להזמין במסרד החנוך, המחלקה לתרבות תורנית,
ירושלים ר' הנביאים.